

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Velikačen pogreb gen. Hadžiča

Beograd, 24. apr. 1. Velikačna in tužna je bila poslednja pot generala Hadžiča. Prestolnica vsa v preveliki žalosti je pokazala, kako priljubljen je bil pokojnik, kako velik njegov sloves. Užival je povsod največje spoštovanje. Pa ne samo v notranjosti države, temveč tudi na zunanji. Od vseh strani so prispeli glasovi o težkem vtisu in številni prijatelji pokojnikov so prispeli v Beograd, da ga spremljajo na poslednji poti.

V častniškem domu, kjer je bilo truplo pokojnika na mrtvaškem odru, so se od večerja do danes zvrstili desetstisoči in desetstisoči ljudi in ravno tako je tudi udeležba pri sprevodu bila izredno številna. V Saborni cerkvi se je ob 2 popoldne zbrala množica najuglednejših predstavnikov. Žalni službi božji so prisostvovali Nj. Vel. kralj Aleksander s kraljico Marijo in princezo Olgo v spremstvu maršala dvora g. Dimitrijeviča, generala Saviča in podpolkovnika Pogačnika. Po žalni službi božji se je nato razvil velikačen sprevod z vojaštvom in sokolstvom na čelu. V sprevodu je bil zastopan številna generaliteta in admiraliteta, več tisoč častnikov, vsi ministri z ministrskim predsednikom na čelu, bivši predsednik vlade g. dr. Anton Korošec, bivši minister dr. A. Gosar in drugi, predsednik državnega sveta dr. Perić, vsi tuji poslaniki in vojni atašeji ter številni drugi predstavniki kulturnih društev in javnih ustanov. Na čelu spreveda so nosili vence, ki jih je bilo nad 40. Krasen je bil venec Nj. Vel. kralja z napisom: »Stefanu Hadžiču — Aleksander in Marija.« Vence so položili poleg ostalih predstavniki vlade, vojno ministrstvo, francoska vojska in mornarica, romunska vojska in mornarica, vsi vojni atašeji, poljska armada, češkoslovaški legijonarji in po-

slaništva, dobrovoljci itd. Za venci so nosili odlikovanja, ki jih je imel pokojnik. Imel je najvišja naša, francoska, angleška, poljska, češka, ameriška, ruska itd. odlikovanja.

V cerkvi je govoril najprej vojni minister Stojanović, ki je podal v kratkem vojaško karijero pokojnikovo in med drugim dejal: »Kot oficir je bil finih in lepih manir, ljub tovariš, vedno in povsod dobro sprejet. Kot poveljnik v vojni in v miru izredno sposoben, strokovno naobrazen, taktičen, dober, pravičen, strog, odločen in hraber. Kot minister vojne in mornarice, katero mesto je zavzemal nad 6 let v štiri-rih vladah, je bil neustrašiv delavec. V nadaljnjem govoru opisuje njegovo delovanje in njegove velike zasluge za organizacijo vojske. Po svojem delu in po velikih zaslugah je bil general Hadžić poznan ne samo v naši kraljevini, temveč tudi v inozemstvu.

Za njim je govoril v imenu kraljevske vlade prosvetni minister Boža Maksimović, ki je opisoval Hadžičevo delovanje kot vojnega ministra ter izjavil: Kot vojni minister je general Hadžić pokazal vse vrline lepe kulture, solidno znanje in veliko vztrajnost. V vseh proračunskih in drugih razpravah, ki so se tikale vojske in mornarice, in vseh političnih nastopih je general Hadžić znal z redkim taktom, z nena- vadno ljubeznivostjo in s prepričevalno sigurnostjo pridobiti vsakega. Povsod in vedno je delal vtis finega in lojalnega človeka. Vojak, ki ne mara vedeti za nobene druge dolžnosti, razen onih, ki jih nalagajo splošni interesi. Njegovi predlogi niso nikdar šli preko meja možnosti. Prava vrednost in veličina vojske lahko

pride do izraza samo tedaj, če se vojska vzdigne nad vse politične borbe in se ne vmešava ne na levo ne na desno. Tudi naš vojskovodja se je tega držal in to spoštoval kot sveta zapoved ter ni nikdar šel za kakimi političnimi vetrovi, niti se prepuščal kakim drugim vplivom. Vse to se je posebno dobro izrazilo v osebnosti generala Hadžiča, kot vojaka, ki je dostojen predstavitelj tega edino pravičnega razumevanja za povzdigo in pravičen razvoj vojske. Če pa so politične neuravnoteženosti posegale tudi na teren, na katerem stoji vojska, potem se je pojavil zopet on kot čuvár teh svetih interesov. Njegova svojedobna demisijska je radi lepih motivov svo- ječasno odjeknila širom naše države in bila pozdravljena z velikim zadovoljstvom. Vojski je general Hadžić služil verno in udano in za nje razvoj dal na razpolago vso svojo energijo in razumevanje. V vojski je on videl, kakor te vidi tudi naše ljudstvo, obrambo naroda in države, ne pa instrumenta imperializma in zavojavanja! Kdor se z mečem igra, od meča pogine! Mi se nikdar nismo z mečem igrali in naše stališče je bilo vedno miroljubno...

G. minister Maksimović je nato v imenu kraljevske vlade izrazil globoko spoštovanje temu velikemu delavcu za dobro državo. Med sprevedom so še govorili v imenu rezervnih častnikov Bogić, v imenu Sokolov podstarosta Gangl in pri odprtem grobu v imenu dobrovoljcev major Lujo Lovrić, katerega govor je gnil do solz vse prisotne.

Ko so položili zemeljske ostanke v črno zemljo, ni bilo očesa, ki se ne bi orosilo.

Albert Thomas, ki je večeraj zvečer prispel v Ljubljano.

Evropska delavska borza

Zeneva, 24. aprila. Švicarska agentura poroča, da je upravni svet mednarodnega urada za delo na svoji seji sklenil predložiti študijskemu odseku urada predlog Alberta Thomasa za ustanovitev mednarodne ali vsaj evropske delavske borze. Ta sklep je bil sprejet v zvezi z vprašanjem, kako odpomagati brezposelski krizi. Nato je ravnatelj urada predlagal, da se ustanovi evropska borza za delo in da se izvršijo velika mednarodna javna dela. Tekom debate so tudi drugi govorniki pristali na zgorajšnji predlog.

Nova ladjedelnica

Split, 24. aprila. Z. Kot smo že javili pred nekaj časa, je neko francosko podjetje kupilo ladjedelnico »Marjan«. Sedaj pa govorijo, da se je ustanovilo posebno akcijsko društvo pod imenom Jugoslavensko društvo za gradbo in popravljanje ladij, d. d. v Splitu s sedežem v Beogradu. Delniška glavnica tega društva znaša 6 milijonov Din.

Sestanek industrialcev in bankirjev v Atenah

Atene, 24. aprila. AA. Interesentom za sestanek balkanskih industrijcev in bankirjev v Atenah sporoča predsedstvo balkanske konference tole: Sestanek industrijcev in bankirjev balkanskih držav se odpravi 25. t. m. s prihodom v Solun, odkoder odpušajo 28. t. m. v Atene, kjer ostanejo do 1. maja.

Priprave za razorožitveno konferenco

Berlin, 24. apr. kk. »B. Z. am Mittag« piše z ozirom na konferenco generalnega tajnika Društva narodov siru Drummonda v Berlinu, da načrt za sklicanje predkonference, ki naj bi še letos omilila ali odstranila velike težkoče, s katerimi ima razorožitvena konferenca računati še pred svojim sestankom, ni našel pravega odmeva. Vzrok je ta, da bi imel postati predsednik te predkonference dr. Beneš in bi bila posledica tega tudi ta, da bi postal češkoslovaški zunanji minister potem tudi predsednik velike razorožitvene konference. To pa ni samo neprijetno za Nemčijo radi zadnje izjave dr. Beneša v vprašanju carinske unije, temveč želi tudi Anglija, da bi postal predsednik Henderson, s čimer bi dosegla velik uspeh angleška vlada, s tem pa tudi delavska stranka.

Blagoslovitev nove „Propagande“

Obrede izvršil sveti Oče v prisotnosti velike množice cerkvenih dostojanstvenikov

Vatikansko mesto, 24. apr. kk. Danes je papež Pij XI. tretjič zapustil Vatikan. Odšel je k blagoslovitvi novega kolegija za »Propagando« (misijone) na Janikulu, ki uživa eksteritorialno pravico. Prvo poslopje je zgradil na Janikulu papež Urban leta 1627 na Piazza Hispania, ki je obsegala prostora samo za 250 gojencev, dočim ima novo poslopje prostora za 300 gojencev. Svečanosti so prisostvovali vsi kurijalni kardinali in nadškof iz Chicaga, kardinal Mundelein, čegar zbirke med ameriškim katoliški so omogočile zgradbo. Papež Pij XI. je dobil radi svojega zanimanja za misijone priimek misijonski papež. Ker se papeževa vožnja ni objavila, se je peljal papež skoraj nepopaženo, posebno ker je pot od Vatikana do Janikula precej kratka. Kolegij je bil okrašen z za-

stavicami vseh narodov. V glavni dvorani je bil postavljen papežev prestol, okoli njega pa so bili nameščeni stoli za kardinale in druge cerkvene dostojanstvenike. Papež je prišel v škrlatnem ornatu. Ko je v spremstvu svojega dvora korakal h kapelici, so ga prisotni pozdravljali z »Živio« kliči. Prefekt kongregacije de Propaganda fide, kardinal van Rossum, je imel nagovor, nakar je papež odgovoril: Zgovornejša kakor besede so dejanja. Potem, ko je posvetil temeljni kamen te čudovite hiše, mu je dovolil Bog tudi možnost, da blagoslovi konec dela. Zahvalil se je božji previdnosti in vsem, ki so pripomogli k izvršitvi. Potem je podelil apostolski blagoslov in si ogledal poslopje. S terase na strehi si je prvič po izvolitvi za papeža ogledal lepote Rima.

Na Koroškem posnemajo fašiste

Celovec, 24. aprila. »Koroški Slovenec« poroča v zadnji številki iz vasi Radiše: Praznik vstajenja je za nas eden največjih, to je praznik vstajenja Božjega. Vsak vernik se v teh dneh zatopi vase in skuša v miru doživeti tudi svoje notranje vstajenje.

Tega miru slovenski verniki na Radišah letos nismo bili deležni. Prišli so pred cerkev člani radiškega nemškega pevskega zbora, ki so se vedli pri primeru na gostilno nego za božji hram. Pri Vstajenju na Veliko soboto so se ti gospodje smejali cerkvenim pevcom in se norčevali iz njih. Ali je bil ob povratku v cerkev potreben njih zasmehovalni špalir, kakor

bi se norčevali iz pobožnosti slovenskih vernikov? Na velikonočno nedeljo popoldne so ti gospodje izzivali nekega našega fanta z nekulturnimi priimki. Na velikonočni ponedeljek je prišel na vrsto drugi fant. Znani slovenski pisatelj je napisal: »Ljudje, ki ostajajo med svetim opravilom zunaj cerkve, so smeti in ne snaga vse fare.« Pa ni še dosti, da ostajajo ti gospodje zunaj, temveč tudi izzivajo v cerkev idoč. Naši verniki niti na cerkveni poti nimajo več miru in vsled tega, ker se upajo glasno in povsod pokazati, da je roditelj verna slovenska mati. Ali smo že tako daleč, da se bodo morali naši verniki izogibati cerkve?!

Revolucija v Portugalu

Uporniki utihotapili 30.000 pušk

Lizbona, 24. aprila. AA. Portugalska vlada je odklonila pogoje upornikov na otoku Madeiri, pod katerimi bi se vdali. Vstahi zahtevajo odstop vlade in svobodne volitve. Vlade čete so poostrele blokado. Pričakujejo, da se vsak hip izkrcajo. V mesto Funchal je prispela druga angleška križarka »Crulew«, da zaščiti angleške državljane.

Lizbona, 24. aprila. AA. Revolucionarsko glibanje na Portugalskem se je zadnji čas zelo ojačilo. Danes je prišlo v Oporto do krvavih spopadov med vojaštvom in demonstranti. Ustavna stranka je po ulicah priredila ogromne manifestacije. Ker

Francija odobrava Benešev govor

Pariz, 24. aprila. kk. Francoski merodajni krogi neomejeno odobravajo večerajšnji eksponat dr. Beneša. Samo nacionalistični listi, ki so nevoljni pri najmanjši omembi potrebe nemško-francoskega sodelovanja, kritizirajo ostro ravno ta del Beneševga govora. Tako piše »Liberte«, da je dr. Beneš preveč glasno rožljaj s francosko sabljo. Kakor je bila njegova polemika proti načrtu nemško-avstrijske unije odlična, tako je tudi dr. Beneš v svojih zaključkih streljal preko cilja. V Franciji popolnoma razumejo, da ima ravno Češkoslovaška povod, bati se uresničenja Anschlusa, na drugi strani pa v Franciji niso pozabili, da so imeli skoro vsi veliki konflikti v zadnjem stoletju svoj izvor na vzhodu. Francija noče nobene nove Sadove in nobenega novega Sarajeva. Pridržiati si mora zase pravico kontrole o politiki onih držav, za katere bo Francija morala eventualno nastopiti. Ravno dr. Beneš, ki je eden izmed največjih zagovornikov Locarna in politike koncesij Nemčiji, je bil ves iz sebe od veselja, da se je Porenje predčasno izpraznilo. Sedaj pa, ko se kažejo usodne posledice, ki segajo prav do Češkega lesa in Sudetov, se obrača za pomoč na Francijo. Francija sicer ne bo pustila prijateljskih narodov na cedilu, nima pa nobenega veselja, da bi se pustila od njih manevrirati.

Madjarski glasovi

Budimpešta, 24. aprila. Z. V zvezi z večerajšnjim govorom dr. Beneša v zunanjem odboru češkoslovaškega parlamenta ugotavlja današnji »Pester Lloyd«, da najbolj važni del govora vsebuje temo, ki je največje važnosti za Češkoslovaško in Madjarsko in mora Madjarska z zadovoljstvom vzeti govor dr. Beneša na zna-

nje. Dr. Beneš je naglasil, da gospodarski odnosi med Češkoslovaško in Madjarsko ne bi smeli nikdar stati pod vplivom političnih motivov. To stališče zavzema tudi madjarska politika. Predvsem sta izrazila zadovoljstvo ministrski predsednik grof Bethlen in minister grof Karoly, ki sta opetovano naglašala, da je Madjarska pripravljena voditi gospodarska pogajanja s Češkoslovaško. Dr. Beneš je izjavil, da Češkoslovaška stoji na istem stališču in verjetno je, da bo prišlo do novih trgovinskih pogajanj, v katerih bodo politične tendence opušene in dosežen rezultat, ki bo zadovoljil interese obeh držav.

Učvrstitev trg. odnošajev s CSR

Praga, 24. aprila. »Narodni List« se bavijo s trgovskimi odnošaji med Češkoslovaško in Jugoslavijo. List ugotavlja, da so se ti odnošaji po sklenitvi trgovinske pogodbe okrepili. Opaža se živahen promet industrijskih in poljedelskih izdelkov. Ugodno na razmah trgovine z Jugoslavijo vpliva tudi pomanjkanje trgovinske pogodbe z Madjarsko. Tudi splošno se državi gospodarsko približujeta. Jugoslovansko razstavo na praškem velesejmu, ki je imela samo propagandne namene, so Čehi pozdravili in dosegla je takšen uspeh, da je jugoslovanska vlada sklenila postaviti na jesenskem sejmu v Pragi lastno trgovinsko razstavo, ki bo prva te vrste v Češkoslovaški.

Mala antanta za Brianda

Pariz, 24. aprila. Z. Predstavniki Češkoslovaške in Jugoslavije so sporočili, da bodo njihove države zavzele v vprašanju nemško-avstrijske carinske unije isto stališče, kot ga zavzema Briand. Mala antanta bo na majskem zasedanju D. N. podpirala vse Briandove predloge.

Malinov vrnil mandat

Vladna kriza v Bolgariji bo dolgotrajna

Sofija, 24. aprila. AA. Danes dopoldne se je Malinov sestel z Milovim, voditeljem frakcije narodnih liberalov in Kosturkovim. Do ponovnega sestanka med Malinovim in Ljapčevim sploh ni prišlo, ker Malinov ni mogel sprejeti zahtev Demokratičskega zgovora. Ta je namreč zahteval večino listnic v njegovi vladi.

predvsem ministrstvo notranjih zadev, razen tega pa še to, da narodni liberali ne pridejo v vlado.

Malinova je po teh sestankih sprejel v avdienci kralj Boris. Avdienca je trajala pol drugo uro. Po končani avdienci je Malinov izjavil, da je vrnil mandat za sestavo vlade, ker ni dobil podpore tam, kjer jo je pričakoval. Vendar, je rekel Malinov, še vedno upa, da se bo našel izhod iz te krize, ki je po njegovi sodbi ena največjih, kar jih je Bolgarija doživela.

Sofija, 24. aprila. AA. Bolgarska agencija javlja: Malinov je vrnil mandat za sestavo vlade. Zastopniku bolgarske agencije je izjavil, da se je njegova misija izjalovila zaradi težkoč, na katere je naletel pri Demokratičskem zgovoru.

Sofija, 24. apr. kk. Malinov se je večeraj ves dan pogajal z voditelji strank, med drugimi tudi z Ljapčevim kot zastopnikom Zgovora. Danes pa je Malinov svoj mandat za sestavo vlade vrnil kralju radi težkoč, ki mu jih pripravlja dosedanja vladna stranka Zgovora. Ljapčev je namreč stavil kot pogoj za sodelovanje Zgovora, da dobi njegova stranka notranje ministrstvo in da se ohrani v notranji politiki njegov vladni kurz, kar pa je za Malinova nesprejemljivo, ker je on ravno radi notranje politike Ljapčeva vedno najbolj pobijal. Po današnji avdienci je izjavil Malinov, da je kralj radi poteka krize v velikih skrbih.

ZAGREBŠKI VELESEJEM

25. IV. + 4. V.
1931

VIII. Avtomobilska razstava
razstava motornih vozil, koles in delov.
XV. Specijalno poljedelski sejem
(stroji, gnojila, potrebšnine)
Perutnina in kunc
(samo 25.—29. IV.)
Razstava nizozemskih cvetic,
turistika, sportne potrebščine
Higijena

Z legitimacijo Zagrebškega velesejma, nabavljena pred obiskom razstave, brezplačen povratek na železnicah, na parobrodih pa v isti raz. za nižjece

Gostje z neba

Ze delj časa se mudi v sibirski guberniji Jenisej znanstvena ekspedicija, ki preiskuje ogromen meteorit, ki je pred nekaj desetletji padel iz atmosfere v tajgo na severu jenisejske gubernije. Ekspedicija hoče izkopati nekaj kosov tega znamenitega meteorita in jih prepeljati v Evropo. O tem čudovitem meteoritu smo že poročali na tem mestu. Za danes se sledeče:

Ta meteorit, ki je največji, kar jih pomni človeštvo, je obdan od same tajnosti. Nekateri menijo, da se sploh ne da točno ugotoviti, kdaj je padel na zemljo, zdi se pa, da je to bilo l. 1905. Tedaj je namreč zemlja okoli kraja padca sto kilometrov daleč zabobnela in se stresla. Kraj sam je neobljuden. Zdi se, da tedaj nihče ni šel preiskovati vzrokov močnega potresa, in da so šele pozneje slučajno našli kraj, kamor se je bil zaril ogromni meteorit. Tam so takrat našli tudi nekaj praprebevalcev tundre, ki so izjavili, da so goreči meteorit videli, ko je padel na gozd. Meteorit je uničil gozd pod seboj v hipu in stoletna drevesa so se še prej vnela ko slama. Seveda je pa zgorel tudi ves gozd okoli kraja padca. Ogromna granata je raztrgala zemljo in se zarila vanjo, tako da je stvorila globok krater, ki je sto metrov dolg in ravno tako širok. Težo meteorita cenijo na 80.000 ton. Torej je 2000 krat večji nego meteor, ki ga je našel pred nekaj leti v Grönlandu znani Peary, kajti ta meteor, ki se nahaja sedaj v naravoslovnem muzeju v Newyorku, tehtal samo 33 ton.

Kaj bi se zgodilo, če bi tak, okoli 100.000 ton težki meteorit padel na kakšno velenje? V eni sami sekundi ali pa niti ne, bi taka ogromna granata zdrobila in zmečkala ter zažgala cel mestni del in tudi jeklena ogródja nebotičnikov bi bila zmleta. Sto in sto tisoč ljudi bi pokopala pod seboj v kraterju, ki bi ga naredila. Neprimerno hujša bi bila katastrofa, ki bi tako mesto zadela, nego škoda, ki bi jo napravil največji potres.

Vsak dan pade na zemljo več kot 10 milijonov meteoritov, ki priletijo iz vesoljstva. Toda ti meteoriti so vsi silno majhni in tehtajo samo po nekaj gramov. Velikih je med njimi jako malo. Preden pa meteorit dospe do zemeljske skorje, se v zemeljskem ozračju razpoči, in sicer zato, ker se zaradi ogromne hitrosti v gosti sferi plina zemeljskega ozračja razbeli. Le nekaj malo kosov ogromnih meteorov pade na zemljo. Padec tako ogromne mase, kakor je bil jenisejski meteorit, je dogodek, ki ga zemlja doživi samo v tisočletjih.

Med meteoriti jih je brez dvoma nekaj jako velikih, ki bi napravili brez dvoma pre-

cejšnjo škodo, če bi padli na obljudene kraje. Treba je pač pomisliti, da je hitrost takega meteorita okoli 40 krat večja kot hitrost krogla, izstreljena iz topa. Toda pretežna večina meteoritov pade v morje, ki zavzema, kakor znano, celi dve tretjini zemeljske površine. Dejansko opazujejo največ meteoritov ladje na morju. Verjetnost, da bi kak večji meteor padel na obljudeno mesto, je minimalna, oziroma blizu ničli.

Služajev, da bi bili meteoriti ubili ljudi, pomni zgodovina le jako malo. Parkrat so ubili kakšno ovco ali ovčjo čredo. L. 1907. je nek ogromen meteor poškodoval angleški parnik »Eclipse« sredi Tihega oceana, tako da se je potopil. Moštvo se je rešilo in po 15 dnevni vožnji na čolnih dospelo v avstralsko luko. Decembra 1930 je zažgal nek meteor neko lesno skladišče v Tromsø na Norveškem.

Meteoriti dospejo v območje našega osolnčja iz najoddaljenejših prostorov vesoljstva, ki ležijo daleč izven poti, po kateri kroži okoli solca najoddaljenejši planet solnčnega sistema, Pluto. Ker solnce z vsemi svojimi planeti kroži po vesoljstvenem prostoru s hitrostjo, ki je enaka 20 kratni hitrosti topovske granate, zato dospeva v prostore, po katerih leti različno število meteoritov. Zato bi se lahko zgodilo, da bi kdaj prišli v prostor, katerega preletuje ne 10 milijonov meteoritov na leto kakor sedaj, ampak veliko več. Če bi torej kdaj prišli v prostor, po katerem leta recimo 1 milijarda meteoritov, bi ogromna toplota, ki bi jo povzročale njihove eksplozije v našem ozračju, lahko pomenila za zemljo pravo katastrofo. Toda skoro vsi astronomi so mnenja, da takih množin meteoritov v svetovnem prostoru ni, da se torej človeštvu ni treba bati konca sveta od meteoritov.

Cedni zamorci v Berlinu. Berlinski Zoo je dobil te dni čudne goste. Prišli so zamorci pigmejskega rodu iz Afrike. Zamorci imajo še zakrite obraze, izgledajo pa tako, kakor nam kaže slika spodaj na levi. Črne dame nosijo kot okrasek že od mladosti naprej v ustnicah lesene deščice, tako, da izgledajo usta končno kakor ostudna loputa. Pa tudi možje iz pigmejskega rodu niso nič lepši.

Večni ogenj v Moreni

Petrolejski vrelec v Moreni v Romuniji gori že dve leti. Vrelec št. 160 je začel goreti 27. maja 1929. Najboljši inženjerji in strokovnjaki vseh delov sveta so že poskušali z vsemi sredstvi ogenj pogasiti, a vse je bilo zaman, čeprav je pri tem več ljudi izgubilo življenje. Poskušali so gorečo luknjo pokriti z ogromno jekleno ploščo, da bi se ogenj udušil. Plošča se je v nekaj minutah stopila kakor svinec. Izkopali so podzemski hodnik iz oklopnega betona, da bi se po njem približali ognju. Tunel je eksplodiral. Letalci so z letal metali na ogenj bombe s plinom, ki uduši ogenj. Toda vročina je več sto metrov visoko bila tako silna, da so bombe eksplodirale, preden so zadele luknjo. Končno so vre-

lec bombardirali s topništvom. Zaman! Razpisali so ogromno nagrado možu, ki pove uspešen načrt, kako ogenj pogasiti. Prihajali so možje z načrti od vseh strani — vrelec pa še vedno gori.

Vse petrolejsko ozemlje je v nevarnosti, da mu pogori ves zemeljski plin. Plin namreč pri vrtanju požene petrolej iz zemlje. Čim več plina bo zgorelo, tem z manjšo silo bo bruhal petrolej na dan. Ogenj namreč ti dve leti ne požira petroleja, marveč plin. Vrelec, ki gori, je 1800 metrov globok; prav tako globoki so drugi vrelec, ki se jim že pozna, da na št. 160 izgoreva plinska eksplozivna sila. Če poide plin, kako do petroleja? Upanja pa, da bi ogenj pogasili, sedaj še ni.

Nevaren kraj

»Rulje« poroča iz Helsingforsa o žalostni usodi visokošolca karela (ruskega Finca) Simo Kajva, ki se je zgledal v sovjetskem poslanstvu, da bi poizvedel o usodi svojih staršev.

Šlihal je, da so bili, kakor drugi ruski Finci, obsojeni radi kolektivizaciji sovražnega mišljenja in izgnani v neko taborišče ob Belem morju. Sino je hotel vprašati, ali sme tja poslati živila oz. prositi da bi starše izgnali na Finsko. A sovjetski uradniki so sinu odgovorili z grožnjami. Naposled so se z revolverji zakadili v dijaka. Sino je moral razbiti okno in s

krvavečimi rokami skočiti iz prvega nadstropja na ulico.

Detektiv, ki opazuje sovjetsko poslanstvo, je našel dijaka brez zavesti in ga prepeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili težje notranje poškodbe radi padca.

Založnica je kupila možu nove srajce.

»Micka, zakaj pa si kupila take srajce? Saj so mi za dve številki prevlelike.«

»To nič ne de, zato nič več ne stanejo. Veš, nisem hotela, da bi trgovec vedel, da imam tako suhega moža.«

200 letnica smrti pisatelja Robinsona. Daniel Defoe, pisatelj svetovnoznane »Robinson Crusoe« — je umrl pred 200 leti, dne 26. aprila 1731 v Londonu, star 70 let. Defoe ni bil samo pisatelj, marveč se je pečal tudi s politiko. Zaradi politike je bil dalj časa zaprt. V jeti je ustanovil tudi časopis »The Review«, ki je zgled za mnoge angleške tednike.

Silvester Škerl:

Književna Praga

Iz popotne beležnice.

Max Brod.

Znočilo se je in ulice so se od neštetihi luči blestele v svojem velečestnem sijaju. Živahno vrvenje množice sem s počasnimi koraki prebrodil do glavne pošte, kjer sem oddal nekaj pism, nato pa krenil v tiho Pansko ulico, da v uredništvu »Prager Tagblatt« posetim znamenitega nemškega romanopisca Maxa Broda, ki je letos prejel češko državno nagrado.

Uredništvo se nahaja v dvoriščnem traktu poslopja, čigar fasada na ulico je starinska in neznamna. V predstobi je bilo jako živo — neprestano so hodili ljudje sem ter tja, se za hip strnili v gručo, glasno pomenili, klicali so drug drugega, smejali in kazali svoje od tobačne počele zobe. Skoraj vsi obrazi so bili izrazito židovski. Vprašal sem po Brodu in sem moral potrpeti, da je v govorilnici končal razgovor z nekim gospodom... Brod se je, kakor so mi pripovedovali, prav vrnil s potovanja v Nemčiji, kjer je v Breslavu pisal opero nekega češkega skladatelja ter mu tako odpri pot v široki svet.

Naposled — bilo je že pol osmih zvečer — sem se znašel v Brodovi uredniški sobici — podolgovatem, ozkem prostoru, kjer ni več mesta kot za mizo, otomano in malo omarico. Vpraša me mož nizke postave, širokih ramen, bistrhih oči za roženimi naočniki in kljub temu, da je že v petdesetih letih, zvečnega in mladostnega izgleda —

— Max Brod — in kaj bi prav za prav rad od njega izvedel.

»Kolikor morem zasledovati sodobno nemško slovstvo, sem opazil, da je Praga središče neke skupine nemških pisateljev, ki se mi vidi v svoji celoti morda najpomembnejša v vsem sodobnem nemškem slovstvu.«

»Hvala Vam za kompliment, saj sam spadam v to skupino — toda tega mnenja sem jaz tudi. Čudi me le, da vidite to praško »skupino«, ki je kot take nemški književni svet nikdar ni gledal in je tudi ne gleda.«

»Rad bi se z Vami pomenil o Vaših tovariših — morda mi omenite še tega ali onega, ki o njem še sorda ni omen, da spada v Vašo skupino.«

V tem pozvonil telefon in iz razgovora — Brod govori v gladki češčini — razberem, da vprašuje že omenjeni skladatelj o podrobnostih breslavske premijere svoje opere. — Nato mi odgovarja Brod:

»Prav miha me, pogovoriti se z Vami o teh zanimivih stvareh, toda ob osmih moram na koncert evangelskega cerkvenega zbora — ako Vam je všeč, pojdeva skupaj, potem pa se bova v kalci kavarni pomenila.«

Zopet zapoje telefon. Iz prvih stavkov spoznam, da gre za intimnejši pogovor z neko damo in se odstranim. Čez nekaj časa me vabi Brod spet noter in se opraviča. Z otomane vzame zavojček ter mi kaže korekturne pole:

»To bo prvi zvezek iz zapuščine Franca Kafke. Saj Vam je Kafka gotovo znan — no, njegovo zapuščino sedaj izdajam pri Kiepenheuerju. Poglejte, dober papir, okusen tisk — kajne? — Zdaj pa morava hitro h koncertu, da ne zamudiva.«

Na Vaclavskem trgu bije ura že osem. Najameva taksi, da naju hitro popelje v Jirchářich št. 13, do nemške evangelske cerkve. Brod mi je poldoln en izvod sporeda, ki velja kot vstopnica. Vstopila med izvajanjem prve točke »Passacaglia« v d-moll za orgle od Dietricha Buxtehudea. Tiho sedeva v klopi. Občinstvo napolnjuje skoraj vse prostore male cerkve, ki s svojo pol gotosko arhitekturo, v sijaju srednjega letenca in v hladnosti starega zidova vpliva čudno romantično. Stara cerkvena glasba — v vsem sporedu: Schützov zbor »Die mit Tränen säen, werden mit Freuden ernten«, C. Voglerjeva koralna predigra »Jesu Leiden, Pein und Tod«, M. Regerjeva koralna kantata »O Haupt voll Blut und Wunden«, J. Brahmsova koralna predigra »O Welt, ich muss dich lassen« ter J. S. Bachova kantata št. 158 »Der Friede sei mit Dir«. V popolni tišini kakor mumijske poslušajo ljudje. Ne vem zakaj, ogreti se ne morem — ne notri, ne v telesu, ki ga zebe. Sledim besedilu Regerjeve kantate, ki po svoji preprostosti pretresljivo slika Kristovo smrt, pa mislim na bližnje velikončne praznike, na posvetilce, ki mi ga je Ruth Schumann napisala v knjižico »Das Passionale«:

Aus den Tüchern, aus den Banden
Ist Er wahrlich auferstanden
Und ich lief, es euch zu sagen...

Spored je izčrpan, potihem vstajajo ljudje in skoraj brez šuma zapuščajo mrzlo cerkev. Brod meni, da je bila Regerjeva kantata slabo nastudirana. Na ulici, ki je skoraj prazna, pripaliva cigarete ter se pogovarjajo o posameznih točkah koncerta. Pred razkošno kavarno na Vaclavskem trgu se ustaviva in skleneva, da se pri kavi v miru pogovoriva

Pozor!

Pozor!

II. ZVEZEK

dr. M. Opekove

KNJIGE POSTAVE

izide 1. maja

Obseg isti kakor v I. zvezku.
Cena ista. — Naroča se v

prodajalni H. Ničmanovi,

Kopitarjeva ulica / Ljubljana.

Vitamini v gobah

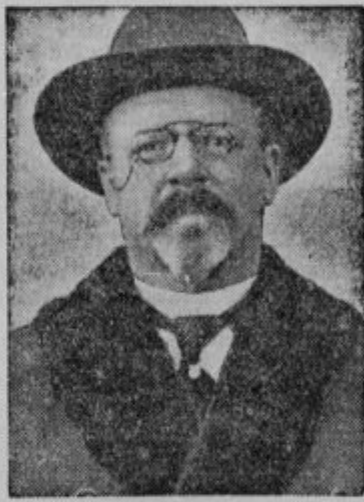
O pomenu užitnih gob za človeško prehrano si ljudje navadno niso popolnoma na jasnem. Marsikdo jih ne mara, ker se boji, da bi utegnile biti strupene. Drugi zopet jih strahno radi jedo, pri čemer se je že mnogokrat primerilo, da so cele družine navdušenih prijateljev gob obolele ali celo pomrle, ker strupenih gob niso ločile od užitnih. Gobe je treba dobro poznati in dobro ločiti, ali so užitne ali ne. Tudi neužitne gobe niso vse strupene, pač pa imajo tako slab okus, da človeka minejo skomine po gobah, če jih okusi. Pri užitnih gobah je treba poznati njih redilne lastnosti. Pri tem je treba vedeti, da gobe navadno niso redilne v splošnem pomenu te besede. So težko prebavljive, njihova »beljakovina« ni prava in polnovredna beljakovina. Tako bi ostal od gob samo dober okus, ki je sicer zelo važen, ampak redilen ni.

Pač pa so gobe mlade rastline, ki imajo po raziskovanju profesorja Scheunerta mnogo vitaminov. Ta je dognal, da v gobah manjka takozvanega skorbutovega vitamina, ravno tako tudi vitamina B 2, ki pospešuje presnavljanje in brebavljanje. Vitamin A, ki je posebno važen za otroško rast, imajo v glavnem le lisčke. Posebno važno je, da vse užitne gobe obsegajo v obilni meri takozvani protirahitični vitamin, ki ga sicer ne dobiš v drugem sočivju ali sadju. V tem pogledu so torej gobe in gobje konzerve za otroško prehrano silno važne. Izjema je pri umetno gojenem kuku (šampijon).

Le 12 let ječe

Dunaj, 22. aprila.

Pred dunajskimi porotniki je bil Jožef Zwicklstorfer, ki je lansko leto v Brucku na Litvi lastnega novorojenega otroka zadavil in ga potem vrgel svinjam, obsojen na 12 let težke ječe. Obsojenec je kazen malomarno vzel na znanje in s čisto mirnim glasom izjavil, da hoče tri dni premisleka, ali se bo pritožil ali ne. Zaslužil bi bil brez dvoma več.

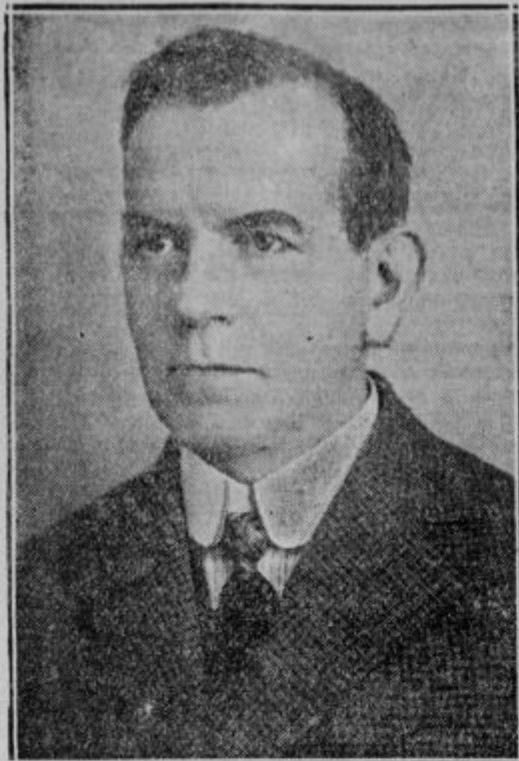
August Borms, voditelj flamskih avtonomistov v Belgiji, ki so zadnji čas začeli živahno nastopati za svoje zahteve.

Sedla sva v kotiček, ki je bil v zatišju sredi razkošja večernih toalet in glasnega živčava ter gostega, od tobačnega dima nasičenega zraku. Brod mi pripoveduje o svojem novem delu:

»Querkopf«, tako se imenuje moj novi roman. Da Vam povem, kaj me bode v sodobnem slovstvu najbolj v oči: vidim dve strogo ločeni tendenci — romantično in politično — ter se ne morem znebiti občutka, da ga skoraj ni med današnjimi pisatelji, ki bi ti dve tendenci skušal uravnovešati in spojniti podati. Tako je moj »Querkopf« mladenič, ki o vseh stvareh drugače misli kot drugi ljudje, zlasti se pa vidi moj junak romantikom preveč političen, političkom preveč romantičen. Zgodba se odigrava pred vojno in se neha z izbruhom vojne, ko pade svet vkup. Godi se v Pragi, junak je gimnazijec Stefan. Poglavitna osebnost poleg njega je šolski katehet, med obema se vrste dialogi — šolar išče trdne opore za življenje. Istočasno se odigrava mladostna ljubezenska zgodba. Ko se junaku zazdi, da je našel pravo pot za življenje, izbruhne svetovna vojna. — Bavim se z mislijo, da bi ta roman nadaljeval z istimi osebami po vojni — vojna je namreč tako grda reč, da se mi upira pisati o nji. V drugem delu bi se junak boril z boljševizmom in kakor je pred vojno delal vtis treznega politično mislečega človeka, izgleda po vojni kot edini romantik, ki je ostal. A on je ostal isti, svet okrog njega se je spremenil. Vglabljam se v filozofske osnove svejega junaka in priznati moram, da se nagibam bolj platonizmu nego sholastiki, zakaj sldnja se mi vidi preveč v tostranstvo uprta.

(Dalje.)

Spremembe pri ljubljanski policiji

Dr. Alojzij Guštin

Vekoslav Kerševan

Ljubljana, 24. aprila.

27. apr. izroči dosednji upravnik ljubljanske policije dr. Alojzij Guštin svoje posle novemu upravniku, g. Vekoslavu Kerševanu, sam pa nastopi mesto banskega inspektorja.

Dr. Alojzij Guštin si je v dolgih letih naporega upravljanja ljubljanske policije pridobil neprecenljivo zaslugo, da je v povojnih razburkanih časih reorganiziral varstveno službo v Ljubljani ter s tem zagotovil popolno varnost premoženja in življenja ne samo prebivalcev našega mesta, temveč vse dežele.

Dr. Alojzij Guštin se je rodil v Trstu l. 1878. V svojem rojstnem mestu je dovršil tudi gimnazijske studije, univerzo pa je študiral v Gradcu, kjer je dosegel tudi doktorat. Nekaj časa po dovršenih študijah je bil v finančni službi, kmalu pa je prestopil k policiji in je bil najprej v službi v Trstu. Leta 1911. je bil imenovan za direktorja policije v Zadru. Na tem mestu je bil do prevrata, ko so Italijani zasedli Zader. Tedaj je bil dr. Guštin poklican v Ljubljano, kjer je prevzel vodstvo ljubljanske policije. Pripomniti je treba, da se je dr. Guštin tudi v avstrijski službi vedno zavedal Slovenca in Slovana ter je na svojih odgovornih mestih v Trstu in v Zadru preprečil mnogo krivic našim rojakom.

Kakor v Trstu in v Zadru, tako si je tudi v Ljubljani pridobil dr. Guštin obilo simpatij s svojim vseskozi taktičnim in ljubeznjivim nastopom ter prav s tem rešil marsikatero kočljivo stvar, katero bi kdo z drugačnim nastopom ne mogel. Med osebam ljubljanske policije pa užival splošno ljubezen, ker se je vedno toplo zavzemal za pravice slehernega, pa bodisi najnižjega policijskega uslužbenca. K napredku dr. Alojzija Guština iskreno čestitamo in mu želimo, da bi mogel na svojem novem

mestu banskega inspektorja še bolj uveljaviti svoje sijajne juridične in kriminalistične sposobnosti.

G. Vekoslav Kerševan, ki prevzema mesto ljubljanskega policijskega upravnika, Ljubljani ni neznan, saj je pred leti že služboval tu. Tudi g. Vekoslav Kerševan se je rodil l. 1878 v Trstu in je tam dovršil gimnazijo. Jus je študiral v Gradcu, kjer je napravil juridične izpite. Nato je vstopil v službo pri tržaški policiji, kjer je kmalu zaslovel kot odlični kriminalist z izvrstnim talentom za opazovalno sklepanje in kombinacijo. V Trstu se je vedno zavedal, da je Slovenec in je rešil med vojno marsikatero rojaka krivičnega preganjanja. Po razpadu Avstrije in po italijanski okupaciji Trsta je g. Vekoslav Kerševan došel v Ljubljano in se postavil na razpolago tedanji Narodni vladi. Bil je nekaj časa policijski komisar za plebiscitno ozemlje na Koroškem, potem pa je bil pridelen ljubljanski policiji. L. 1921. je bil imenovan za upravnika mariborske policije. V Mariboru si je pridobil g. Kerševan polno priateljstva, saj je s svojo uslužnostjo in s širokim obzorjem rad pomagal vsakomur, komur se je zgodila krivica ali pa je zašel na ta ali oni način v stike. Posebno pa je g. Kerševan zaslovel v Mariboru, na tej kočljivi obmejni točki, kot izvrstni kriminalist in je rešil že mnogo problemov, ki so se splošno zdeli nerešljivi. Kot izvrstnega kriminalista so ga dostikrat klicali tudi drugam, zlasti pa je kot kriminalistični veščak sodeloval tudi pri sestavi naših novih zakonov.

Vemo, da se bo g. Kerševan na svojem novem in tako zelo odgovornem mestu takoj znašel ter da bo s svojim delovanjem tudi v Ljubljani dosegel mnoge uspehov. Zato mu iskreno čestitamo in se nadejamo od njegovega dela za prebivalstvo našega mesta le najboljšega.

Skrivnost umora na avstrijski meji

Razprava proti četvorici pred mariborskimi sodniki

Maribor, 24. aprila.

Razprava se je danes nadaljevala. V splošnem se je opazilo, da hoče Golob s svojimi izpovedbami zbuditi pri sodnikih zaupanje v svoje izpovedbe. Jamernik pa taji vseprek, celo tiste izjave, ki jih je bil svojčas dal orožnikom in preiskovalnemu sodniku. Zaslizevanje je bilo mestoma precej dramatično in zanimivo.

Obtoženec Klemensberger

Predsednik: »Je resnica, kar je izpovedal Bezjak?«

Klemensberger: »Je resnica, sveta resnica, gospod predsednik.«

Predsednik: »Koliko časa ste tihotapili v družbi z Bezjakom?«

Klemensberger: »Od leta 1921. do 1926.«

Predsednik: »Po poklicu ste čevljar. Zakaj ste se neki potem bavili s tihotapstvom? Ali ste hoteli takole postrani kaj zaslužiti?«

Klemensberger: »Da, gospod predsednik.«

Predsednik: »Kaj pa Goloba, ali ga kaj poznate?«

Klemensberger: »Goloba ne poznam.«

Predsednik: »Kje ste se pa z Bezjakom spoznali?«

Klemensberger: »Na moj dom je prišel.«

Predsednik: »Ali Jamernika tudi ne poznate?«

Klemensberger: »Ne poznam ga, gospod predsednik. Z njim in z Golobom nisem nikdar tihotapil. Na tem svetu ne. Na onem pa še bil nisem.«

Predsednik: »Torej ste nedolžni.«

Klemensberger: »Popolnoma nedolžen.«

Predsednik: »Pa nam povejte, kako je bilo takrat in kje ste hodili dne 6. in 7. septembra.«

Klemensberger pripoveduje v istem smislu kakor Bezjak.

Predsednik: »Torej ste šli 6. septembra z Bezjakom v Avstrijo in ste tam nakupili saharina, tobaka, papirčkov in vžigalic. Kje pa ste dobili denar?«

Klemensberger: »Imela sva z Bezjakom skupno 700 dinarjev. Nesel sem vse sam. Bezjak je bil praznih rok.«

Predsednik: »Ne čutite najmanjše krivde?«

Klemensberger: »Nisem kriv, gospod predsednik.«

Precej zabavno je bilo zaslizevanje

najmlajšega pajdaša Jamernika

Predsednik: »Koliko si pa bil star takrat, ko so te orožniki prijeli?«

Jamernik (simulira beba): »Kaj?«

Predsednik: »Katero vero pa si?«

Jamernik: »Jareninske.« (Smeh v dvorani.)

Predsednik: »Koliko let pa si hodil v šolo?«

Jamernik: »Pet.«

Predsednik: »Ali nisi še, preden si zapustil šolo, prodal katekizem in kupil za izkupiček igralne karte?«

Jamernik: »Mislim, da sem ga prodal za 15 dinarjev.«

Predsednik: »Jamernik, mi smo slišali, da se ti rad pretepevaš, da si pretepač in ponočnjak. Ali je to res?«

Jamernik: »Ne! To ni res!«

Predsednik: »No, Jamernik, sedaj nam pa ti lepo povej, kako je bilo takrat, ko so te orožniki prijeli.«

Jamernik pripoveduje. Ker se pa njegovo pripovedovanje ne strinja z njegovimi prvotnimi izjavami, ga predsednik prekine. Nato prečita njegovo zaslizevanje pri orožnikih, kjer točno navaja, da so Resnika ubili »Cence, Koplč (Klemensberger), Golob in on. Izpove, da so šli skupno iz Avstrije zgodaj zjutraj skozi ceršaški gozd po grapi ob potoku, kjer jih je ustavil Resnik s pripravljeno puško. Ze med potjo so se dogovorili, če srečajo kje financarja, da »ga bodo vkup vdarili. Ko so se mu približevali, so se dregali s komolci in si dajali znamenja. Prvi je šel Golob, ki ga je zgrabil za puško, nato je skočil na njega »Cence (Bezjak) in ga zabodel v vrat, od zadaj je skočil na njega Koplč (Klemensberger) in ga držal za usta, da ni mogel vpiti. Vrgli so ga na tla. Na njega je padel »Cence, ki ga je tiščal na prsa in zabadal v glavo pod oko. Golob ga je tolkel s kopitom, Koplč ga je pa še dalje držal za usta. Jamernik pa ga je nekaj časa držal za noge, nakar se je odstranil, ker se mu je Resnik preveč smilil. Jamernik je vzel na Golobovo prigovarjanje s seboj puško, katero je Bezjak hotel skriti. Tako so ga pustili umirati. Jamernik pravi: ko se je ozrl nazaj, je videl, kako je Resnik vstal, pokleknil in grabil po smrečici v bližini. Nato sta si »Cence in Klemensberger umila roke v potoku, nakar je »Cence okrvavljeno suknjo slekel in oblekel drugo suknjo. V gozdu nad grapo so se razšli.

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Predsednik: »Ali je res vse to, kar si takrat priznal orožnikom?«

Krasote Jugoslavije

ponosne nepristopne pečine ...
romantične skalne globeli ...
in zobje njenih prebivalcev!

Povsod se čuti privlačnost Jugoslavije, povsod izzivajo zdravi in blesteči zobje njenih prebivalcev občudovanje. Stotisoče Jugoslovov neguje zobé s Sargovim Kalodontom. Sveža bujna pena te zobne kreme daje zobem sijaj biserov, zamori uničevalne kali, a diha pravi vonjajoč in čist.

SARGOV

KALODONT

ohranjuje zdravje in lepoto zob.

Jamernik: »To vse nič ni res.«

Predsednik: »Potemtakem si lagal ali takrat ali pa lažeš danes.«

Jamernik: »Ne lažem.«

Predsednik: »Ali te niso takrat, ko si nesel puško, srečali neki otroci?«

Jamernik: »Ne vem.«

Predsednik čita nato izjavo, dano preiskovalnemu sodniku, ki se strinja z izjavami, podanimi orožnikom. Nato vpraša Jamernika: »Kako si pa mogel tudi preiskovalnemu sodniku povedati isto, če ni bila resnica?«

Jamernik: »Ker so mi orožniki tako rekli.« (V dvorani smeh.)

Predsednik: »Ti, Jamernik, ali nisi okoli pravil, da si to zato tako izpovedal, ker ti je Čevra obljubil 4000 dinarjev?«

Jamernik: »To ni res.«

Predsednik: »Pa tudi to si pravil, da ti je gospod preiskovalni sodnik ponujal 4000 dinarjev, če izpoveš tako. (Smeh v dvorani.) Si pravil to?«

Jamernik: »Se ne spominjam.«

Predsednik: »Ali ti niso rekli orožniki, ko so te gnali mimo pokopališča, da jim kažeš pot, koder ste šli takrat, da naj greš pogledat Resnikov grob?«

Jamernik: »Per moj duš, da to ni res.«

Predsednik: »Vidiš Jamernik, kakšen si. Tako se obnašaš, kakor v gostilni. Sama laž te je.«

Jamernik zbujaja sploh vtis, da je lažnivec, tako da mu je danes celo njegov zagovornik dr. Reisman dejal: »Ti sploh zmeraj lažeš. Nikdar ne poveš resnice.«

Priče

Pri današnji razpravi je prišlo do mučnih in dramatičnih momentov. Razpravna dvorana je bila polna občinstva, predvsem je bilo mnogo kmetškega ljudstva iz okolice Št. Ilje. Med njimi je bila tudi mati Bezjakova. Zaslišanih je bilo danes dopoldne 17 prič, večinoma priče, ki so že pričevale pri prejšnjih dveh obravnavah.

Jamernikov stric in mati sta izpovedala kakor zadnjič. Tudi druge priče niso povedale nič novega, le pri zaslizevanju priče trgovca Jurija Čevra iz Novin pri Št. Ilju je prišlo do razburljivih momentov med pričo in zastopnikom dr. Reismanom, tako da je moral predsednik svariti. Omenjena priča je prinesla seboj koledar, kjer je imela zapisan datum in opazko, da so se oglašili pri njem štirje sumljivi tipi, ter je spoznal med obdolženci Bezjaka, Klemensbergerja in Jamernika. Za Goloba je izpovedal, da ni bil zraven Golob,

pač pa nekdo drugi. Tudi so konfrontirali Jamernika s trgovcem Čevrom.

Predsednik: »Jamernik, povejte, če Vam je ta gospod res ponujal 4000 Din, da morate tako izpovedati.«

Jamernik: »Res je.«

Priča (govori hrvaški): »Nisam lud. Kako možoš to kazati.«

Zagovornik izgubi besedo

Pri nadaljnjem zaslizevanju poseže v besedo zagovornik dr. Reisman in izprašuje priče take podrobnosti, da se je državni pravdnik dvignil ter energično protestiral pri predsedniku senata proti takemu postopanju s strani odvetnika dr. Reismana, ki se spušča v malenkostne stvari, ki niso v bistvu v nikakoli zvezi s celoto, nakar vzame predsednik senata, sodni svetnik g. Lenart zagovorniku dr. Reismanu besedo.

Priča Čevra se obrne nato še proti dr. Reismanu in pravi: »Nemojte, gospodine, ja imam vrlo dobro pamčenje, pa ču i vas spoznati nakon deset godina.« (Občinstvo se smeje.) Predsednik svarja publiko in grozi, da bo dal izprazniti dvorano, če se bo še nadalje smejala.

Zaslizevanje priče se je nadaljevalo danes v teku vsega dne ter ob času poročila še traja. V glavnem priče, zlasti nove, obremenjujejo obtožence, izvzemši Goloba. Le redki so slučaj razbremenilnih izpovedb in o kakšnem preokretu v teku razprave niti govora biti ne more.

Velik požar pri Litiji

Litija, 25. aprila.

V noči na petek je okrog polnoči izbruhnil na gospodarskem poslopu posestnika in mlinarja Jožefa Simončiča na Bregu pri Litiji požar, ki je v pol ure popolnoma upepelil gospodarsko poslopje. Kljub temu, da so prispele na pomoč takoj požarne brambe iz Brega in Smartna pri Litiji, gospodarskega poslopja ni bilo mogoče več rešiti. V poslopu so bile namreč naložene precejšnje množine slame in požar je bil tako silen, da so gasilci z največjim naporom preprečevali, da se ni ogenj razširil še na stanovanjsko hišo.

Ker je bilo poslopje skoraj v trenutku v plamenu, ni bilo mogoče rešiti ničesar, zlasti ne poljedelskih strojev, katere je požar vse uničil. Tako je uničena slameraznica, pajtel, mlatilnica, trijer (last Kmetijske družbe) in koleselj. Po cenitvi znaša škoda okrog 100.000 Din, poslopje pa ni bilo zavarovano.

Kdo je zanelil ogenj, do sedaj še ni znano, nekateri so menja, da je podtaknila ogenj zločinska roka, drugi zopet, da je zanelil kak popotnik, ki je prenočeval v poslopu in pri tem iz ne previdnosti zažgal. Zadevo skuša pojasniti tukajšnje orožništvo.

K draginji na deželi

Črna, 22. aprila

Sporočam, da so po nalogu okr. načelnika bile cene kruha ugotovljene vsak mesec enkrat in sicer tehta kruh: žemlje 8-9 dkg 50 par, pšeničen kruh 1.37 kg po 5 Din, ržen kruh 2.75 kg 10 Din.

Te cene so bile uradno odobrene in komisijonelno ugotovljene. — Smrekova drva, še ne cepljena, stanejo m³ Din 65.— Bukova drva pa stanejo v Črni na domu postavljena brez skladišča 75-80 Din in več. Prosim da se v tem smislu popravi vaš dopis z dne 15. t. m. Z odličnim spoštovanjem Geršak Janez.

Iz društvenega življenja

☉ Šentpetersko prosvetno društvo vabi svoje člane, da se v nedeljo ob pol 11 udeležijo sv. maše v cerkvi sv. Petra, ki se bo darovala na čast društvenemu patronu sv. Jožefu za vse žive in mrtve člane tega društva.

Katoliško prosvetno društvo v Komendi vabi k svoji prireditvi, ki bo dne 26. aprila 1931 ob 3 popoldne v Društvenem domu: Trojčki, burka v treh dejanjih.

Od leve na desno senat: dr. Lešnik, Zemljič, predsednik Lenart, Kolšek in Ažman. Čisto na desni namestnik državnega pravdnika dr. Dev. — Na levi zagovorniki in zapisnikar dr. Planinšek. — Spredaj složna četvorica.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe isčejo

Pekovski pomočnik
samostojen ali skupni delavec išče službe. Ivan Selih, Pobrežje pri Mariboru, Nasipna 35.

Perfektne kuharica
išče mesta, govori tudi nemško. Cenjene ponudbe pod »Postena, Maribor« na upravo »Slovenca« Maribor.

Gospodinja kuharica
starejša, z dolgoletnimi spričevanji, išče službo k linemu samostojnemu gospodu ali gospe. Vajena je tudi v trgovini, gre v mesto ali tudi na deželo. Vprašati je: Vodnikov trg 4/II.

Službodobe

Upokojenec
zmožen vrtnarstva, sadjarje in nekoliko mizararskih del, se sprejme. Stanovanje 2 sob, kuhinje in priključni takoj na razpolago. Pojasnila: Zaloška cesta št. 21, Ljubljana.

Mesar, pomočnika
izvežbanega v sek, mesa, prostega voj. sprejemem. Vpoštevajo se samo dobra spričevanja. Naslov: Domobranska cesta št. 7.

Natakarski vajenec
se sprejme. Kolodvorska restavracija, Maribor.

Hotelsko sobarico
z dobrimi spričevanji in večjo nemščino ter kavčice zmožno sprejme — Hotel Štrukelj.

Vajenca
za krojaško obrt sprejemem. Hrana in stanovanje pri mojstru, drugo po dogovoru. Josip Šetina, krojaški mojster — št. Vid n. Ljubljano.

Torbarski pomočnik
dobra moč, se sprejme. Dopisi na Ivan Kravos, torbarska delavnica, Maribor.

Pisar, praktikantinja
z znanjem knjigovodstva, stenografije in nemščine išče mesto. Obširne ponudbe nasloviti na: Tehnična pisarna, Ljubljana, poštni predal 307.

Vajenca
za krojaško obrt sprejme I. Goltez, Stozice, Jezica pri Ljubljani. Hrana in stanovanje pri mojstru. Drugo po dogovoru.

Dekle
nad 20 let, najraje z dežele, zdravo, pridno, razumno, ki je v Marijini družbi, išče za vsa hišna dela. — Ponudbe na upravo pod »Služba« št. 4622.

Zasluzek

Zasluzek je
neomejen s prevzetjem našega zastopstva in prodajo naših najnovejših patentov in drugih v vsaki zasebni hiši oziroma vsakdanjem življenju potrebnih predmetov. Solidne, brezkonkurenčne cene. Agenti, agentinje in upokojenec naj pošljejo ponudbo na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9 pod silo »Stalna zarada«.

Stanovanja

Stanovanje
1 ali 2 sobi, kuhinja in shramba se odda takoj pri Sv. Križu 67.

Dva prostora
pripravna za stanovanje ali pisarno, na Jesenicah, oddamo. — Pojasnila v Osrednji vinarški zadrugi, Kongresni trg 2.

Stanovanje
soba in kuhinja, se odda v Dravljah, Rakova pot št. 135.

Stanovanje
1 velike ali 2 malih sob in kuhinje iščem od 1. do 7. maja v Trnovem ali Krakovem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4603.

Vnajem

Delavnica
za mizarstvo ali podobne obrti, s stanovanjem, se takoj odda v občini Šiška. Ponudbe pod »Delavnica« št. 4594 na upravo lista.

V zakup se odda častniška menza

za leto 1931/1932. Reflektanti se pozivajo, da vlože svoje ponudbe najkasneje do 1. maja 1931 v pisarni 39. pešpolka v vojašnici Kralja Aleksandra v Celju.

Pisarniške prostore

oddam s 1. avgustom v Dalmatinovi 11.

Prodamo

Ure za birmo
nudi najceneje Ivan Pakič, Ljubljana, Pred Školijo 15

Puhasto perje
čisto čobano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetu. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82 Kemična čistilnica perja.

Ford avto
št. A 850.751, rabljen 300 km, 5 sedežna limuzina, takoj ugodno naprodaj. Poizve se pri American-motors, Ljubljana.

Papirna trgovina
itd. na prometnem prostoru naprodaj. Pismene ponudbe na upravo pod »Takoj 120.000«.

Spalnica
črešnjeve, lepe, dobite pri Iv. Mrharju, strojno mizarstvo, Stanežice — št. Vid.

Naprodaj:
razni pisarniški puliti, miže, 2 veliki železni blagajni (Panzerkassen), ena 2 m visoka in druga 1-10 m visoka, 2 železni avtomatični tehtnici. Obenem se oddajo v najem veliki lokali, primerni za trgovino ali pisarno. Poizve se v Ljubljani VII, Medvedova cesta 7.

Gledališki oder
kompleten, s 3 garniturami kulis, kompletno električno napeljavo in drugim proda po zmerni ceni Pevsko društvo »Zora« na Ježici. Informacije se dode v Stirijski gostilni na Ježici št. 12.

Pouk

Čamernikova šolerska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. Koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponj!

Glasba

Pianino
dober glas, skoraj nov ceno naprodaj. Naslov v upravi pod št. 4465.

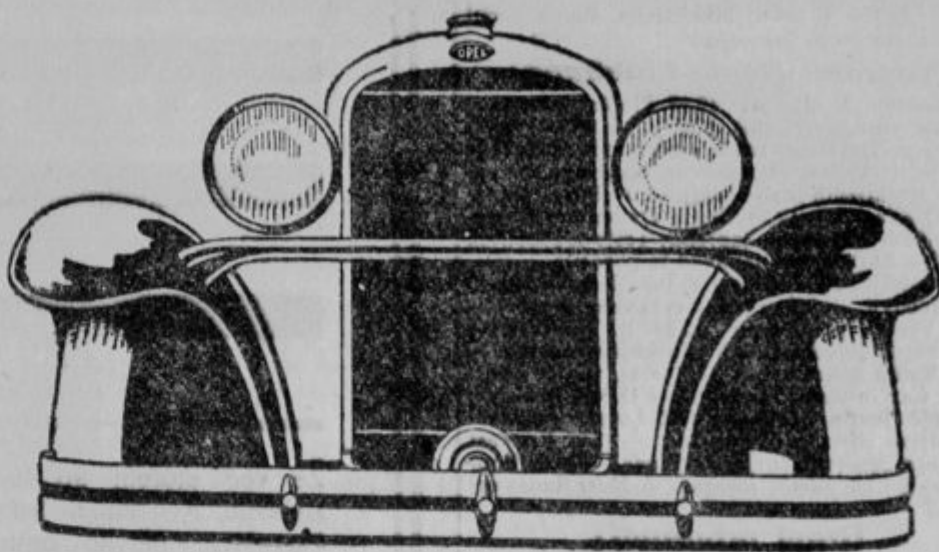
Pianino!
Iz Nemčije je prišel potnik tovarne klavirjev, ki ima s seboj v vrhu reklame tri pianine s pravim angleškim mehanizmom, katere proda zelo ugodno. Vprašati v hotelu »Slon«.

Posestva

Mala gostilna
stara, lep vrt, bukov gozd in njiva, zaradi bolezni naprodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 4609.

Hiša
enonadstropna, novoizidana, eno štirisobno, parietirano, dva manjša stanovanja, elektrika, vodovod, kanalizacija in čez 1300 m² vrta, pod Rožnikom naprodaj za 285.000 Din. Naslov v upravi pod št. 4572.

Vse govori o njem...

Proi Opelov avto, ki se je pravkar pojavil v Jugoslaviji, je začetek nove dobe v avtomobilistiki...

OPEL

Komaj je prišel novi Opel na trg, je že predmet vseh pogovorov. In po pravici! Novi avto združuje v sebi najboljše načela ameriške in evropske avtomobilsko tehnike. Preizkusili so ga na slovečem preizkuševalnem terenu družbe General Motors v Detroitu, kjer je zmogel take težkoče, kakršnih avtomobilist na svojih vsakdanjih vožnjah nikoli ne doživi. Avto ima močan šestcilindrski motor in stane manj kakor marsikateri štiricilindrski voz. Popolnoma nova karoserija zbuja vtis prefinjenega razkošja in udobstva. Oglejte si novi Opel še danes!

OPELOVI avtomobili in BLITZEVI tovorni avtomobili
PROIZVOD DRUŽBE GENERAL MOTORS

Dobavitelji v Ljubljani: GENERAL AUTO OSKAR SCHMITT

Trgovska hiša
na prometni cesti, že vpeljana, naprodaj. Reflektanti naj pišejo na upravo »Slovenca« Celje pod »Sijajna bodočnost« št. 4595.

Hiša
nova, podobna vili, spodaj 3 kuhinje, 4 velike sobe, klet z vodovodom, zgoraj 6 najemnikov, 8 sob, tik cerkve, pri glavni cesti, vrt s sadonosnikom (1 oral), 10 minut od farne cerkve, meščanske šole, postaje, nad 2 orala prvovrstnih njiv tik mesta, več vrst sadja in vinskih trt, po ugodni ceni takoj naprodaj. Ivan Lender, Slov. Bistrica.

Zastopnike

za obisk privatnih strank išče. Seriozne ponudbe naj se pošljejo pod značko »Asistenca« št. 4084 na upravo »Slovenca«.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec tužno vest, da je naša srčno ljubljena soproga, dobra mamica, hčerka, sestra, teta, svačinja in tašča, gospa

PAVLA LETNIK

soproga višjega kanclista

dne 23. t. m. po kratki, mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere, mirno umrla.

Truplo blagopokojne prepeljemo v Trbovlje in se bo vrnil pogreb v soboto, dne 25. aprila 1931 ob 4 popoldne iz hiše žalosti Loke 178 na farno pokopališče v Trbovlje.

Prosi se tihega sožalja!

Trbovlje-Ljubljana, dne 24. aprila 1931.

Joško Letnik, soproga, Jože, Ivan, France, sinovi in vse ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zavod.

»Ljudska knjigarnica« iz založništva Jugoslav. knjigarnice v Ljubljani: 20 zvezkov: Savinšek: 121/102 GOLICE, 30 Din, vez 40 Din — 31 zvezek: Stankevič: NA POLJU SLAVJE, 25 Din, vez 40 Din — 32 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 33 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 34 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 35 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 36 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 37 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 38 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 39 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 40 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 41 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 42 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 43 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 44 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 45 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 46 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 47 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 48 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 49 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din — 50 zvezek: Roman: ROMAN (s slikami) 21 Din, vez 32 Din.

Earl Derr Biggers: Kitajčeva papiga

Ob šestih je skozi patij odšel v izbo. Na dvorišču pred skednjem je bil pripravljen Maddenov veliki avto. Bob se je spomnil zadnjih dogodkov. Milijonar hoče v Eldorado po svojo hčer. Toda, ko je stopil v izbo, je videl, da bo to opravił Thorn. Tajnik je stal v svoji temni obleki in pod črnim klobukom je bil njegov obraz še bolj blede. Ko je vstopil Bob, sta Thorn in milijonar prekinila svoj očitno zelo resni pogovor.

»Dober večer!« je pozdravil Bob. »Menda nas vendar ne boste zapustili, gospod Thorn?«

»Imam opravke v mestu! Torej naj sedaj odidem, gospod Madden?«

Zopet je pozvonil telefon. Gospodar je hitel k aparatu. Zopet se mu je poznalo na obrazu, da se neprijetno počuti. Nove slabe novice, je pomislil Bob.

Madden je s svojo veliko roko zakril telefonsko trobko in se okrenil k tajniku. »Gospa doktor Whitcomb hoče nocoj govoriti z menoj. Napoveduje, da mi ima sporočiti važne reči.«

»Kar povejte ji, da imate dosti opraviti.«

»Obžalujem, gospa doktor,« je govoril milijonar v trobko, »toda preveč sem zaposlen...« Prenehal je, ker je bil prekinjen. Zopet je z roko zakril trobko.

»Vkljub temu hoče... hudič naj jo vzame!«

»Jo boste pač morali sprejeti!«

»Toda dobro, gospa doktor!« se je vdal Madden.

»Pridite okrog osmih!«

Thorn je odšel in veliki avto je odbrenčal.

Večerja je bila ob navadnem času, kar je Boba zelo osupnilo. Thornov sedež je bil prazen in čudno, da niti za Evelino ni bilo pogrnjeno. Gospodar tudi ni nič ukrenil, naj bo zanjo pripravljena soba. Po večerji je Madden z Bobom in profesorjem Gamblejem odšel na verando, kjer je rdeči sij ognja iz kamina božal škrlje v tlaku, opeko v steni in Tonyjev drog, sedaj prazen in osamel.

»Kako lepo in pokojno je tukaj,« je sanjaril mali prirodoslovec. »Ubogí norci, stlačeni med zidovjem mestnih hiš, ne slutijo, ob kaj so! Jaz bi vedno prebival tukaj.«

Ta opazka gostitelja ni kar nič osrečila in nastal je mučen molk. Kmalu po osmih je pribrel na dvorišče avto. Morda Thorn z mlado deklico? Toda Madden je dejal: »Zdravnica je, Ah Kim!« Strežaj je prišel. »Pripelji damo semkaj!«

»Z menoj itak noče govoriti!« Gamble je vstal. »Notri vzamem v roke kako knjigo.«

Madden se je ozrl na Edena, toda ta je sedel kakor pibit.

»Doktorica je moja dobra prijateljica,« je pojasnil. »Včeraj sem jo obiskal. Čudovita ženska!«

Doktor Whitcomb je vstopila. Svojemu sosedu je stisnila roko. »Nas zelo veseli, da ste zopet v naši bližini.«

»Zelo ste ljubeznivi!« je hladno zamomljal Madden. »Gospoda Edena poznate, kakor slišim?«

»O, dober večer! Kako ljubo mi je, da se zopet vidiva! Zakaj niste prišli danes nič v vas?«

»Bilo je preveč opravka!« Bob ji je primaknil stol in nekoliko v stran je sedel Madden, prevzetno in neprijaznega obraza.

»Zal mi je, če nadlegujem, gospod sosed!« je spregovorila nedobrodošla obiskovalka. »Toda ne prihajam na klepet. Prihajam radi... radi tega strašnega dogodka, ki se je zgodil v vaši hiši.«

»Mislite...«

»Mislim umor Louieja Wonga.«

»A tako?...« Ni li zavnel njegov glas nekako tako, kakor da bi se oddahnil? »Da... Seveda!«

Louie mi je bil ljub in drag — večkrat me je obiskal. In vam je bil tako zvesto vdan! Gotovo ste vse storili, da odkrijete morilca.

»Gotovo!« je mrzlo zagodel Madden.

»Je li to, kar sem vam prišla povedat, z umorom kaj v zvezi, naj presodi policija. V soboto pod večer je prišel k meni neki Mc Callum iz New Yorka. Dejal je, da ima bronhijalni katar, moram pa priznati, da nisem na njem našla nikakih znakov take bolezni. Vsledil se je v eno mojih hišic — za dalj časa.«

»No, in?«

»Včerajšnje nedeljo pozno zvečer — malo prej, preden je bil umorjen ubogi Louie — je zatrobil pred mojo hišo velik avtomobil. Mc Callum je govoril s šoferjem tega avta in se potem z njim odpeljal — proti vaši farmi. Tedaj sem zadnjikrat videla tega čudnega bolnika. V svoji sobi je pustil polno torbo z obleko, on sam pa je izginil.«

»In vi mislite, da je on umoril Louieja?« je vlijudno dvomeč vprašal Madden.

»Nič ne mislim. Vsekakor pa bi bilo treba oblast opozoriti na to. Ker vam je bolj znan potek preiskave, sem vas hotela prositi, da pride tudi to v zapisnik. Mc Callumove stvari so policiji na razpolago, da jih preišče.«

Togal tablete

so najdovršenejše zdravilo proti:

Kaj je

revmatizmu
glhtu
išlasu

živčnim bo'eznim
gripi
bolezni od prehlada

Togal tablete so klinično preizkušene, delujejo hitro in sigurno. V prvem štadiju bolezni vzete, Vas obvarujejo močnejšega resnega obolenja. Togal tablete delujejo uspešno tudi v zastarelih slučajih, kjer so ostala druga sredstva brezuspešna. Poskusite tudi Vi! Prepričajte se! Dobe se v vseh lekarnah.

Angleški vohun - uide boljševikom

Nadaljevanje spominov Angleža Reyleyja

Pred dnevi smo poročali o spominih angleškega vohuna Reyleyja in na koncu pristavili, da nihče ne ve, če ga niso morda boljševiki ubili, oziroma po drugi verziji, če ni najbrž pobegnil v Sibirijo.

Sedaj pa je londonska agencija »London General Press« priobčila nadaljevanje njegovih spominov, v katerih Reyley pripoveduje, kako se je, ko je prišel v Moskvo, kjer so ga iskali sovjetski čekisti, pred njimi skrival in kako se je rešil pred aretacijo.

Moskovski časopisi, piše Reyley, so bili polni vesti o meni. V številnih člankih in vesteh so objavljali različne podatke o mojem delu, odkrivali moje psevdonime itd. Oblasti samo tega niso vedele, kje sem. Širile so se najrazličnejše govorice o mojem bivališču. Po eni verziji sem se skrival v Leningradu, po drugi sem zbežal na Finsko, po tretji pa sem bil v Moskvi. Povsod se je govorilo samo o meni. Ne trdim, da mi je bilo to posebno ljubo in prijetno.

Moj znanec, bivši častnik carske vojske, sedanjí nameščeneček Čeke, mi je pripovedoval, da me čekisti iščejo po vsej Moskvi. Oblasti so bile prepričane, da jim to pot angleški vohun ne bo opihal pred nosom. Radi tega sem pripravil vse potrebno. Pogosto sem menjal zunanost in ime. Ves ta čas sem se trudil, da bi stopil v zvezo z mojimi prejšnjimi sodelavci pri organizaciji zarote. Pri tem trudu so me izvrstno podpirali sami sovjetski časopisi, ki so prinašali točen zapisnik aretiranih. Na podlagi teh zapiskov sem se lahko dobro orientiral in sem vedel, katerega svojih prijateljev lahko še rešim. Sestajali smo se v zapuščenih hišah, v samotnih ulicah in drugje. Sporazumevali smo se vsak dan sproti, da ne bi izgubili kontakta. Kapitan Hill, eden mojih sodelavcev, se je ravno tako kot jaz, z uspehom izogibal Črezvičajke.

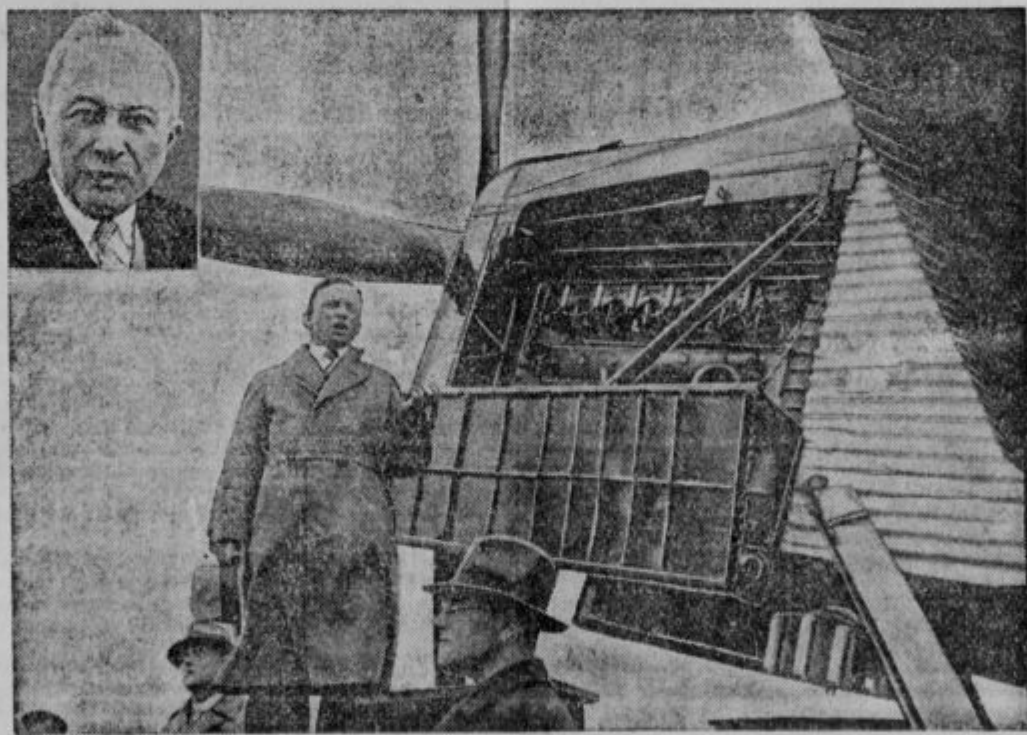
Tako smo v Moskvi preživeli več tednov. V tem času se je položaj v Moskvi nenavadno poslabšal. Skrival sem se v predmestjih in pogosto sem cele dneve prečel v revnih luknjah ter zahajal na ulico samo zvečer, da bi si nakupil cigaret, katerih mi je najbolj manjkalo. Bili so dnevi, ko sem živel samo od čaja, in cele ure sem preležal v mukah lakote. Večera sem čakal kakor rešilnega angelja.

Nekoč me je obiskal prijatelj, ki mi je z nekaj hrane prinesel vest, da preiskava čekistov nekaj popušča. Ponudil mi je, da bi prenočil pri nekem najinem skupnem znaneu. Pristal sem na njegov predlog in po treh tednih sem prvič spal v topli postelji. Zjutraj me je nenadoma zbudil ropot koles. Skočil sem iz postelje in že sem zaslišal korake po stopnicah. Prišli so čekisti, da preiščejo vso hišo. Šli so iz stanovanja v stanovanje.

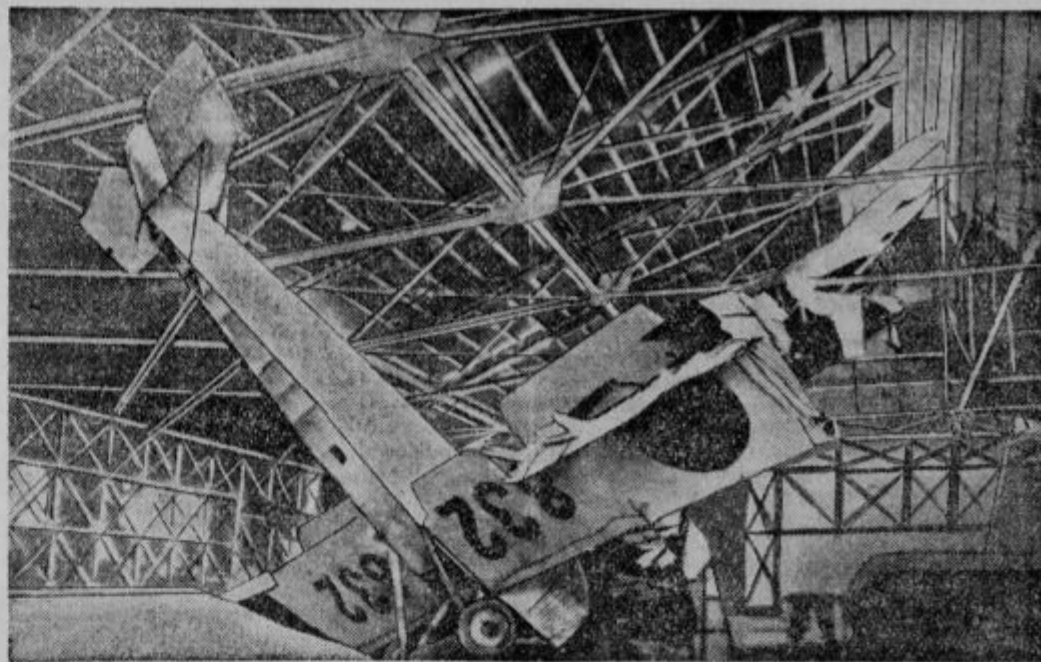
V momentih je mrtvo tišino prevpil obupen krik, večinoma ženski. Nisem hotel, da bi me ujeli v stanovanju mojih prijateljev. Obšel sem nekakšno staro suknjo in stopil iz hiše, kjer je pred vratni stal na straži rdeči vojak. Kadil je cigareto. Popolnoma mirno sem stopil k njemu in ga prosil malo ognja. Izpolnil mi je prošnjo, nakar sem ga vojaško pozdravil in se oddaljil po ulici. Po kakih dvasetih korakih sem obstal in se globoko oddahnil.

Razmišljal sem, kam naj grem. Uvidel sem, da bi bil najbolj varen, če se skrijem v kakšni javni zgradbi, kjer boljševiki nikoli niso vršili preiskav in kjer so moji agenti često našli rešitev, ko so bežali pred agenti Čeke. Šel sem v hišo, katere gospodarica me je poznala še iz predvojnih časov. Skrili so me v podstrešni sobici. Tam sem prebil nekoliko dni. Gospodinjine hčerke so mi vzdrževale zveze z mojimi sodelavci. Stanovalci hiše so se z menoj obnašali tako pristrano, da so gospodinja in njene hčerke energično odbile denar, ki sem ji ga pri odhodu ponudil.

Moje delo v Moskvi je bilo končano. Posrečilo se mi je, da sem iz Moskve rešil skoraj vse svoje agente. Pobrigati sem se moral sa-

Start prvega letala na Dieslov motor. Prvo letalo na Dieslov motor so izdelale Junkersove tovarne (zgoraj na levi). Uvedba tega prvega motorja na težko olje pomeni nov napredek v zrakoplovstvu. Varnost proti ognju je znatno zvišala, poraba kuriva zelo zmanjšala.

Čiklon uničil japonsko vojaško letališče. Čiklon, kakršnega Japonska že dolgo let ni doživela, je uničil vojaško letališče v Kyushu. 19 letal je uničenih, škoda znaša približno 30 milijonov dinarjev. 5 pilotov je bilo ubitih.

mo še za svoje življenje, da bi srečno prišel do Petrograda. Odločil sem se, da bom potoval z železnico.

S ponarejenim potnim listom je v kupeju spalnega vagona, kjer je bilo rezervirano mesto za uradnike nemške misije, Reyley srečno dospel v Leningrad. Z njim skupaj je v kupeju potoval tudi uradnik nemškega poslanstva, ki ni vedel, koga ima pred seboj in je Reyleyja imel za trgovca.

Moj sopotnik je — pripoveduje dalje Reyley — odšel s postaje na nemški konzulat. Pred postajo je čakal avtomobil, ki bi moral obenem sprejeti pošto za nemško poslanstvo, ki jo je moj sopotnik pripeljal s seboj. V trenutku sem se odločil, da se enostavno »oprimem« mojšega simpatičnega sopotnika. Komaj sva prišla na peron, sta k našemu vagonu prihitela dva nemška kurirja, ki ju je nemško poslanstvo poslalo, da bi zavarovala pošto. Pod zaščito Nemcev sem zapustil vagon kot zmagovalca. Potisnil sem si kapo na glavo in spremljan od dveh nemških kurirjev, ki sta nosila pošto, sem srečno prišel skozi vrste Čekistov brez vsakršne ovire, pri čemer sem samo na vsako stran izgovarjal čarobne besede: »Nemško poslanstvo... nemško poslanstvo...«

Moj sopotnik me je s svojim avtomobilom odpeljal skozi nekaj ulic, nakar sem se od njega poslovil in odšel k svojemu petrograjskemu prijatelju.

V spanju skozi okno

Iz Berlina poročajo: V vasi Rasdorf je v županovi hiši stanoval domači ovčar. Te dni je ponoči, ko je spal, nenadoma planil iz postelje, odprl okno spalnice in se vrgl skozi okno. Obležal je na tleh smrtonovarno poškodovan.

Ko se je za nekaj hipov zavedel, je povedal, da se mu je sanjalo nekaj strašnega: Hiša in njegova soba s posteljo vred je gorela. V smrtnem strahu se je še v sanjah poglaval iz postelje, da bi ušel smrti, ter se vrgl skozi okno, kjer je obležal. Najbrže bo umrl.

Maksim Gorki, znani ruski pesnik, ki je prej simpatiziral s socialno demokracijo in v prvih letih po revoluciji odločno odklanjal boljševizem, je prosil za sprejem v komunistično stranko Rusije.

1 misijonar za 60 misijonskih postaj

P. g. Jean Sprecken, D. J. piše Klaverjevi družbi iz Tananarive, Madagaskar, med drugim:

»V obrežnem okraju Betsimizaraka, ki meri 150 x 160 km, prevladuje večinoma anglikanska cerkev. Samo en katoliški misijonar je tam, a ne zmaguje 60 misijonskih postaj. Na več teh postaj ne pride misijonar nikdar, toda kristjani pridejo 30 do 40 km peš, da morejo prejeti sv. zakramente. Kako boli srce misijonarja, ko vidi svojo zapuščeno čredo, ki je tako dovzetna za resnico in krščansko luč.

Vrh tega je zadnji vihar podrli večinoma vse cerkve, ker je bil tako hud. Vse bo treba znova pozidati; zato se kristjani zanašajo na Vašo pomoč. Nabrali smo vsoto 6000 frankov. Ko bi ljudje bolj vedeli, kako dobri kristjani so v Betsimizaraki, gotovo bi mnogo dobrotnikov prišlo nam v pomoč. (Darove v ta namen sprejema Družba sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Metelkova ulica.)

Književna Praga

Iz popotne beležnice.

»Pa kaj mi boste povedali o svojih drugovih?«

»Mimogrede sem Vam že bil omenil Kafka. Franz Kafka je bil med nami tisti, ki smo ga vsi najbolj občudovali. Njegova dela so sami fragmenti, nikdar nikoli ni bil z njimi zadovoljen, zakaj hlepel je po popolnosti in doganosti. Bil je med nami najčistejši — svojevrsten človek, ki ni bil za to življenje. Saj ga je tudi smrt ugrabila v letih, ki jim pravimo najlepša. Njegovo zapuščino izdajam in to delo mi je srčna zadeva. Bila sva sošolca na Stefanovi gimnaziji v Pragi... A štiri letnike za nama je dozoreval razred, ki je imel nekaj izvrstnih mladeničev: Willy Haas, ki se je razvil v najbolj sposobnega slovstvenega kritika — zdaj ureja »Die literarische Welt« — mi je nekoga dne pripeljal mladega Franca Werfela, svojega sošolca, potem sem se počasi spoznal še s poznejšim Reinhartovim igravcem Ernst Deutsem in Paulom Kornfeldom, pisateljem. Werfel se je med tem razvil v pisatelja, s katerim se najboljši nemški pisatelji sedanjega časa le stežka morejo kosati. »Abituriententage« vam predstavlja vso tedanjo družbo — profesorji in učenci tistega razreda so vam zbrani in dobro se še spominim, kako so se mnogi prizori, ki so v romanu popisani, v resnici dogodili. Tako se je vršila spiritistična seansa pri Paulu Kornfeldu, ki je bil medium. Saj sem bil zraven. Tako vam je prepleteno delo Fr. Werfela skozi in skozi z dogodki, ki jih naša prijateljstva družba pozna in ki so se v resnici godili. — Škoda le v vojni padlega Franza Janowitzka, ki

je bil lirik redke nadarjenosti. — V to vrsto spada tudi Vaš znanec Otto Pick, ki je urednik kulturnega dela pri »Prager Presse« in ki se je izkazal kot izvrstni prevajalec zlasti češkega slovstva v nemški jezik. — Moje starosti sta prijatelja Fuchs in slepi Oskar Baum, filozof dr. Weltsch ter Hugo Bergmann. — Pred nami je bil v Pragi nekoliko osladni, a vendar v nekaterih pesmih izredno fini Hugo Salus. Ko sem začel jaz pisati, razen njega v Pragi nisem imel prednikov. — Naša sedanja praška družba pogreša Werfela, ki živi stalno na Dunaju, a uhaja rad v Benetke. Z Moravskega so doma Ludwig Winder — zdaj urednik praške »Bohemije« — Ernst Weiss ter žal nedavno umrl Hermann Ungar, ki je tudi obetal postati eden prvih. Treba pa je vpoštevati — ako hočemo navesti češko-nemške pisatelje, tudi take, ki živijo v nemškem delu Češke, to so Karl Hans Strobl, Watzlik, Kolbenheyer in Dietzenheimiedt. — Najmlajša generacija se tudi že pojavlja in morem vam imenovati s poudarkom Friedricha Torberga, čigar roman »Der Schüler Gerber hat absolviert« je zbudil veliko zanimanja. Liričen je Johannes Urzidil — dasi nosi češko ime, nemški piše — in bi Vam imenoval njegovo delo »Malensky auf der Tour«, v katerem z neverjetno sposobnostjo riše tragiko arednjega človeka, trgovskega potnika, čigar siva vsakdanost je ponekod tako mojstrsko prednesena, da spominja na najlepša mesta iz »Gospe Bovaryeve«. — Ime, ki ga na mestu pozabiti, je Egon Erwin Kisch — moje starosti mož, boljševik. V Harkovu je profesor žurnalistike...«

»Vsa imena, ki ste mi jih navedli so židovska. Ali ni nenavaden pojav, da je vsa češka frakcija nemškega sodobnega slovstva židovskega pokolenja?«

»Res je to — alko izvezamemo med praškimi pisatelji in pesniki Paula Leppina ter Rainerja Marijo Rilkea, ki sta bila katolika, so vsi ostali arjel. Praga je od nekdaj bila vsaj v svojem nemškem delu židovska, židovska kultura je tu doživela veliki razmah — saj sem baš te stvari v svojih romanih opisoval, le spominjajte se »Reb-ben« in »Tyho Braches Weg zu Gott...« Nena-vaden pojav to prav za prav ni, da smo vsi, ki sem Vam jih navedel, židje. Saj je med tukajšnjim nemškim prebivalstvom razven židov le malo intelektualcev.

Ob tem sem sam pri sebi mislil, da je Brod skoraj nekoliko preskromen, zakaj resnica je, da tvorijo židje ne le v praški skupini, marveč v sodobnem nemškem slovstvu sploh pretežno večino, da so v gospodarstvu, politiki in na nešteti drugih poljih javnega udejstvovanja danes židje na Nemškem prvi, najbolj sposobni in najbolj spretni. Nemška republika je bolj židovska nego sovjetska Rusija, o kateri vemo, da ji v največji meri načeljuje židje... Saj Hitlerjeva narodno socialistična stranka na Nemškem prav za prav nima nobenega hujšega sovražnika od židov in se proti njim najbolj ljuto bori...

A v tem hipnem premisleku me je prekinil Brod, ki je ljubeznivo nadaljeval:

»Zanimalo Vas bo gotovo, v kakšnem razmerju stojimo nemški pisatelji na Češkem proti Čehom. Opozorjam Vas na knjižico Paula Eisnerja, ki je izšla pod naslovom »Milenky«. V nji skušam pisatelj ugotoviti, koliko ženskih lic češke narodnosti smo uvedli v literarni svet nemškega slovstva. V naših povestih igrajo veliko in prilično lepo ulogo Čehi, risali smo jih in rišemo jih z enako objektivnostjo, kakor druge ljudi in smo si svojčas,

v času šovinizma, nakopali zato obojestransko sovraštvo. Nemci v Pragi so razgrajali, češ, da je škandal uvažati Čeha kot aktivne osebe v čisto nemško slovstvo, po drugi strani so iskali Čehi dlak v jajcu in tudi zmerjali. Danes je naše objektivno stališče z obeh strani pripoznano in moramo reči, da je naše sožitje jako skladno v vsakem pogledu. Kar pa mene samega tiče, si lastim za slugo, da sem pripomogel dvema Čehoma po vojni do svetovne slave, ki sta oba bila doma po krivici zapostavljena. Prvi je Janáček, čigar »Jenufa« je deset let ležala nevpriporočena v arhivu Narodnega divadla ter je po vpriporitvi doživela pri češki kritiki porazen sprejem, drugi je nepozabni Jaroslav Hašek, ki ga prav tako Čehi niso marali, pa sam njegovo slavo raztrbil po svetu tako, da so nazadnje tudi njegovi sonarodnjaki spoznali njegovo veličino. Očitati so mi, da razširjam po svetu ne baš delikatno figuro Švefka kot prototip Čeha, kar škodi ugledu naroda in mnogi so še danes mnenja, da je svetovna slava Švefkova v škodo Čehom.

Blizala se je polnoč. Plačala sva in šla. Sprehajala sva se po praških ulicah, pomenkovala se o Slovencih, o slovenskem slovstvu, o vseh tistih stvarih, ki sem jih razkladal na svojem potovanju vsakomur, ki se je zanje zanimal. Zlasti pa se je Brod še zanimal za usodo Slovencev v Primorju — opazil sem, da se za njih usodo na Češkem zanima skoraj vsakdo...

Bila je ena, bilo poj dveh in še sva hodila iz ulice v ulico, dolder nisva dospela spet v Pansko do uredništva, kamor je nazadnje Brod po prisrčnem slovesu izginil, da napiše hitro za poslednjo izdajo lista oceno cerkvenega koncerta...

(Dalje.)